

Sygn. akt I ACa 81/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 marca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Andrzej Struzik (spr.)
Sędziowie:	SSA Anna Kowacz-Braun SSO del. Barbara Baran
Protokolant:	sekr.sądowy Katarzyna Rogowska

po rozpoznaniu w dniu 27 marca 2015 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa L. B.

przeciwko Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Rejonowego dla Krakowa Podgórze w Krakowie

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 6 października 2014 r. sygn. akt I C 689/14

1. **oddala apelację;**

2. **odstępuje od obciążania powódki kosztami postępowania apelacyjnego;**

3. **przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie na rzecz adwokata M. Z. kwotę 2 214 zł (dwa tysiące dwieście czternaście złotych) w tym 414 zł podatku od towarów i usług tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powódce z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.**

Sygn. akt I ACa 81/15

UZASADNIENIE

L. B. w pozwie skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa – Prezesowi Sadu Rejonowego dla Krakowa-Podgórze w Krakowie domagała się zasądzenia od pozwanego na swoją rzecz kwoty 50.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego. Powódka wskazywała, że dochodzona kwota stanowi zadośćuczynienie należne jej za naruszenie dóbr osobistych poprzez bezprawne ustanowienie dla jej matki S. L. opiekuna w osobie K. M.. Zdaniem powódki niewłaściwe zajmowanie się matką przez

tego opiekuna doprowadziło do jej choroby i śmierci. Powódka twierdziła, że to ona powinna zostać ustanowiona opiekunem, a niesłuszne rozstrzygnięcie naruszyło jej godność osobistą, cześć, więzi rodzinne i uczuciowe z matką oraz wywołało cierpienia psychiczne spowodowane uniemożliwieniem sprawowania opieki.

Pozwany, zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa, wnosił o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki kosztów postępowania. Pozwany zarzucił, że powódka nie wykazała, że doszło do naruszenia jej dóbr osobistych, jak też że ewentualny uszczerbek niematerialny pozostawał w związku przyczynowym z działaniem strony pozwanej, kwestionował też twierdzenie powódki o bezprawnym ustanowieniu opiekunem S. L. brata powódki K. M. oraz o nienależyтым sprawowaniu przez niego opieki. Nadto pozwany odwołał się do przepisu art. 417¹ § 2 k.c. i podniósł, że nie zachodzą wymienione tam przesłanki do zasądzenia odszkodowania.

Wyrokiem z dnia 6 października 2014 r. Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił powództwo, przyznał od Skarbu Państwa na rzecz pełnomocnika powódki – adwokata z urzędu wynagrodzenie w kwocie 2.952 zł oraz zasądził od powódki na rzecz skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 2.400 zł tytułem kosztów procesu.

Uzasadniając powyższy wyrok sąd I instancji ustalił, że matka powódki S. L. została całkowicie ubezwłasnowolniona postanowieniem Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 18 października 2012 r. Już po wydaniu tego postanowienia powódka czyniła starania o zabranie matki ze szpitala, w którym ta przebywała, do siebie. W dniu 5 grudnia 2012 r. do sygn. III RNs 2374/13/P Sąd Rejonowy dla Krakowa-Podgórze w Krakowie wszczął z urzędu postępowanie w sprawie o ustanowienie opiekuna prawnego S. L.. Postanowieniem z dnia 31 stycznia 2013 r. sąd ten ustanowił opiekunem prawnym S. L. jej syna K. M., który występował do sądu o ustanowienie go tym opiekunem wskazując, że powódka jest chora na nieleczoną schizofrenię i nie powinna być opiekunem matki. Powódka była uczestniczką tamtego postępowania, jednak wydanego postanowienia nie zaskarżyła. W tamtym okresie matka powódki zamieszkiwała w prywatnym domu starości, oczekując na skierowanie do stosownego zakładu leczniczego z uwagi na potrzebę fachowej opieki. S. L. zmarła w dniu 30 maja 2013 r.

Ustalenia powyższe sąd I instancji poczynił na podstawie dokumentów zawartych w aktach wymienionego postępowania i wskazał, że powódka starała się wykazać, iż jej brat źle się opiekował matką i że to ona powinna zostać ustanowiona opiekunką, jednak okoliczności te w rozpoznawanej sprawie są obojętne, gdyż sąd nie jest uprawniony do badania zasadności prawomocnego postanowienia. Wskazując w swych rozważaniach, że powódka ani nie zaskarżyła postanowienia o ustanowieniu opiekuna, ani nie wystąpiła o stwierdzenie jego niezgodności z prawem, sąd I instancji powołał art. 417¹ § 2 k.c. jako podstawę swego orzeczenia. Odnośnie rozstrzygnięcia o kosztach procesu sąd powołał art. 98 k.p.c.

Wyrok powyższy zaskarżyła powódka w części oddalającej powództwo i zasądzającej od niej koszty procesu. Zaskarżonemu wyrokowi powódka zarzuciła:

- naruszenie art. 24 § 1 w zw. z art. 448 k.c. polegające na nieudzieleniu ochrony powódce poprzez zasądzenie zadośćuczynienia, pomimo że z zebranego materiału dowodowego jednoznacznie wynika, że pozwany swym bezprawnym działaniem naruszył dobra osobiste powódki;
- naruszenie art. 417¹ § 2 k.c. polegające na jego niesłusznym zastosowaniu i błędnym uznaniu, że Sąd Okręgowy nie był uprawniony w niniejszym postępowaniu do badania prawidłowości orzeczenia Sądu Rejonowego dla Krakowa-Podgórze w Krakowie;
- naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. polegające na dokonaniu dowolnej oceny dowodów i niesłusznym nieuwzględnieniu przy ustalaniu okoliczności faktycznych zeznań powódki, pomimo że wskazują one na naruszenie jej dóbr osobistych;
- naruszenie art. 102 k.p.c. polegające na jego niesłusznym niezastosowaniu i obciążeniu powódki kosztami procesu, pomimo że znajduje się ona w trudnej sytuacji majątkowej, została zwolniona od kosztów procesu, a szczególne względy przemawiały za nieobciążaniem jej kosztami.

Pozwany w odpowiedzi na apelację wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od powódki na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna. Powódka twierdziła, że jej dobra osobiste zostały naruszone przez wydanie prawomocnego postanowienia przez Sąd Rejonowy dla Krakowa-Podgórze w Krakowie. Tylko z tym działaniem sądu wiązała swe roszczenie. Fakty dotyczące wydania tego orzeczenia przy uczestnictwie powódki, niezaskarżenia go i jego prawomocności oraz braku stwierdzenia niezgodności tego postanowienia z prawem w trybie przewidzianym przepisami art. 519² k.p.c. były w sprawie bezsporne i nie zostały w apelacji zakwestionowane. Z uwagi na treść art. 417¹ § 2 k.c. tylko te fakty miały znaczenie dla rozstrzygnięcia. W konsekwencji pominięcie przez sąd I instancji okoliczności mających stanowić podstawę oceny zgodności z prawem postanowienia zapadłego w sprawie III RNs 2374/13/P znajdowało pełne podstawy a przepisie art. 227 k.p.c. Zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie dotyczy żadnego z wyżej wskazanych faktów, ale właśnie okoliczności mających w przekonaniu skarżącej dowodzić nietrafności rozstrzygnięcia w sprawie o ustanowienie opiekuna. Skoro chodzi tu o okoliczności obojętne dla rozstrzygnięcia sprawy, zarzut ten nie może zostać uznany za trafny. W konsekwencji Sąd Apelacyjny przyjmuje ustalenia faktyczne sądu I instancji w wyżej wskazanym zakresie za własne.

W apelacji podniesiono zarzut naruszenia art. 417¹ § 2 k.c., jednak nie usiłowano go w żaden sposób uzasadnić. Jest to o tyle zrozumiałe, że nie sposób było wykazać trafności tego zarzutu, gdyż roszczenie dochodzone przez powódkę jest klasycznym przykładem roszczenia, o którym mowa w tym przepisie. W świetle tego przepisu stwierdzenie we właściwym postępowaniu niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia sądu, którym wyrządzono szkodę, jest koniecznym warunkiem żądania naprawienia takiej szkody. Skoro do stwierdzenia takiego nie doszło, powództwo zasadnie zostało oddalone, a rozważanie zarzutu naruszenia art. 24 § 1 w zw. z art. 448 k.c. było zbędne.

Bezzasadnym był też zarzut naruszenia art. 102 k.p.c. Fakt zwolnienia powódki od kosztów sądowych nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia o kosztach procesu (art. 108 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych). Jakkolwiek ubóstwo strony przegrywającej sprawę może prowadzić do stosowania art. 102 k.p.c., to jednak nie może zostać uznane za wystarczającą jego przesłankę, ale dla uznania, że zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek, koniecznym jest jednoczesne wystąpienie jeszcze innych okoliczności. Apelująca okoliczności takich nawet nie przytoczyła.

Orzekając o kosztach postępowania apelacyjnego sąd miał na uwadze zarówno ubóstwo powódki, jak też okoliczność, że oczywista zasadność i podstawa rozstrzygnięcia czyniły nakład pracy strony pozwanej w postępowaniu apelacyjnym wyjątkowo małym. Te okoliczności traktowane łącznie, dają podstawę do zastosowania do kosztów postępowania apelacyjnego art. 102 k.p.c.

Na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1983 r. – Prawo o adwokaturze sąd przyznał od Skarbu Państwa adw. M. Z. wynagrodzenie za pomoc prawną świadczoną powódce z urzędu w postępowaniu apelacyjnym, ustalając jego wysokość w stawce minimalnej określonej stosownie do przepisów § 6 pkt 5 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 2, z § 19 i z § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.